

N:o 193.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 29 maj 1908.

— — — — Andra Kammaren den 30 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående upphörande af det från viss jord i Skåne, Halland och Blekinge utgående landgille m. m.

(Särskilda utskottets n:o 1 utlåtande n:o 7.)

Till Konungen.

Genom en den 20 sistlidne mars dagtecknad proposition, n:o 200, har Eders Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att för sin del besluta, *dels* att, där landgille till kyrka, prästerskap eller klockare utgår af hemman eller lägenhet i Skåne, Halland eller Blekinge utan att rätten till landgillet uppbärande motsvaras af äganderätt till jord, ägaren eller innehafvaren af den landgillepliktiga fastigheten må friköpa sig från skyldigheten att utgöra detta landgille mot erläggande af ett penningbelopp, som i årlig ränta efter fyra och en half procent afkastar en summa lika med landgillet, *dels ock* att ägare af hemman, hvilket blifvit till skatte löst i enlighet med bestämmelserna i nådiga kungörelsen angående försäljningen till skatte af de s. k. halländska kyrkohemmanen den 11 september 1863, må friköpa sig från skyldigheten att utgöra hemmanet åliggande landgille och »ränta i följd af skatteköp» mot erläggande af ett penningbelopp, som i årlig

ränta efter fyra och en half procent lämnar en afkastning lika med summan af berörda afgälder, allt på sätt och under villkor i öfrigt, hvarom i propositionen närmare förmåles.

Mot hvad Eders Kungl. Maj:t i ämnet föreslagit har Riksdagen icke haft något att erinra utom så vidt angår den räntefot, efter hvilken löseskillingsbeloppet skall beräknas.

I fråga om den från vissa hemman i Göteborgs och Bohus län utgående landskyld har det visat sig, att en aflösning efter 4 procent icke inneburit tillräcklig lockelse för afgäldsgifvaren att befria sig från nämnda afgäld. För de i föreliggande proposition ifrågavarande landgillen m. m. har nu föreslagits aflösning efter en räntefot af $4\frac{1}{2}$ procent. Det synes emellertid Riksdagen tvifvelaktigt, huruvida de för afgäldsgifvaren i jämförelsevis ringa mån fördelaktigare villkor, som sålunda föreslagits för landgillet inlösen, skola — äfven med de af departementschefen i utsikt ställda åtgärder för befordrande af en hastigare aflösning — komma att i någon mera afsevärd omfattning påskynda aflösningen.

Med hänsyn till önskvärdheten af att nu ifrågavarande, i regeln endast till ytterst obetydliga belopp uppgående afgälder — hvilka för öfrigt förekomma endast i en mindre del af riket — snarast möjligt må komma att upphöra, anser Riksdagen skäl icke saknas för att genom någon ökning i aflösningprocenten och därpå följande nedsättning i löseskillingsbeloppet bereda afgäldsgifvaren ytterligare någon lindring i aflösningvillkoren; och håller Riksdagen före, att räntefoten, efter hvilken aflösningen må äga rum, skäligen må kunna bestämmas till *fem* procent.

På grund af hvad sålunda anförts har Riksdagen, som icke kunnat i oförändradt skick antaga Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag, för sin del beslutit,

1:o) att, där landgille till kyrka, prästerskap eller klockare utgår af hemman eller lägenhet i Skåne, Halland eller Blekinge utan att rätten till landgillet uppbärande motsvaras af äganderätt till jord, ägaren eller innehafvaren af den landgillepliktiga fastigheten må friköpa sig från skyldigheten att utgöra detta landgille mot erläggande af ett penningbelopp, som i årlig ränta efter fem procent afkastar en summa lika med landgillet;

att, där landgillet består af en eller flera persedlar, för hvilka visst penningvärde icke blifvit genom behörigt beslut fastställt, till grund för löseskillningens beräkning skall läggas mediet af de tio senast förflutna årens markegångspris enligt litt. A i länets markegångstaxa eller, därest sådant pris ej finnes i sagda taxa upptaget, det penningvärde, hvartill afgälden skäligen uppskattas;

att, beträffande landgille till prästerskap eller klockare, vederbörande ej må begagna sig af aflösningsrätten under nuvarande landgilletagares tjänstetid, för så vidt denne ej därtill lämnar sitt samtycke;

att ägare eller innehafvare af landgillepliktig fastighet, som vill inlösa landgillet, skall därom göra ansökan hos Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande, som har att pröfva, huruvida inlösen enligt nu angifna grunder må äga rum, samt, därest så befinnes, fastställer löseskillingen och tillika utsätter viss dag då sökanden, vid äfventyr att beslutet eljest anses förfallet, senast har att till vederbörande kyrkoråd inbetala löseskillingen;

att, sedan beslutet, som genom Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvandes försorg skall delgifvas jämväl den till landgillet berättigade, vunnit laga kraft och sökanden hos Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande styrkt sig hafva fullgjort hvad honom på grund däraf åligger, Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande har att förordna om införande i kronans jordebok af anteckning, att afgäldsskyldigheten upphört;

att landgille, som belöper på tiden, innan löseskillingen till vederbörande erlagts, icke innefattas i aflösningen;

att löseskilling för landgille till prästerskap eller klockare skall, tills vidare och intill dess Eders Kungl. Maj:t annorlunda förordnar, under församlingens ansvar af kyrkorådet förvaltas efter samma grund, som för förvaltningen af kyrkokassas medel är vedertagen, med rätt för vederbörande indelningshafvare att uppbära därå upplöpande ränta;

att beträffande prästerskapets landgillen af detsamma på lön anslagna annex- och mensalhemman samt af prästänkesäten, Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande och domkapitlet skola tillse, att vid blifvande ny utarrendering, där så ej redan skett, berörda landgille upphör att utgå;

att öfver Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvandes beslut i ärende, hvarom här förut sägs, klagan må föras hos Eders Kungl. Maj:ts och rikets kammarkollegium; samt

att dessa bestämmelser icke skola äga tillämpning i afseende å landgille, som utgår af till skatte försålda s. k. halländska kyrkohemman eller innehafves under patronatsrätt;

2:o) att ägare af hemman, hvilket blifvit till skatte löst i enlighet med bestämmelserna i nådiga kungörelsen angående försäljning till skatte af de s. k. halländska kyrkohemmanen den 11 september 1863, må friköpa sig från skyldigheten att utgöra hemmanet åliggande landgille och »ränta i följd af skatteköp» mot erläggande af ett penningbelopp, som i årlig ränta efter fem procent lämnar en afkastning lika med summan af berörda afgälder, hvarvid till grund för beräkning af löseskillingen för spannmåls-

räntan äfvensom för landgillet, där detsamma utgår i smör, skall läggas senast fastställda medelmarkegångspris, enligt litt. C i länets markegångstaxa;

att beträffande afgälder af ifrågavarande slag, hvilka utgå till prästerskapet, vederbörande ej må begagna sig af denna rättighet under nuvarande afgäldstagares tjänstetid, för så vidt denna ej därtill lämnar sitt samtycke;

att löseskillingen för sistberörda afgälder skall tills vidare och intill dess Eders Kungl. Maj:t annorlunda förordnar, under vederbörande församlings ansvar af dess kyrkoråd förvaltas efter samma grund, som för förvaltning af kyrkokassas medel är vedertagen, med rätt för vederbörande indelningshafvare att uppbära därå upplöpande ränta;

att löseskillingen för ifrågavarande afgälder må fördelas till betalning under en tid af sex år med lika belopp årligen jämte ränta efter fem procent å oguldet kapital under villkor, att till säkerhet för amorteringens fullgörande fastställes inteckning i hemmanet samt därjämte, för så vidt inteckningen icke faller inom hälften af medeltalet af bevillningstaxeringsvärdena för de fem sistförflutna åren, ställes borgen af minst två personer, de där borga en för bägge och bägge för en, såsom för egen skuld, och hvilkas vederhäftighet är af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande eller domaren styrkt;

att, sedan inlösen skett, anmälan därom skall göras hos Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande för vederbörlig anteckning i jordeboken; samt att hvad nu föreslagits icke skall äga tillämpning å afgälder af ifrågavarande slag, hvilka innehafvas under patronatsrätt.

Stockholm den 30 maj 1908.

Med undersätlig vördnad.
